

פרטיכל מט. 47

מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ה', כ"ט בתמוז תש"א (2.8.51)
בשעה 10.30

נ ו כ ח ז :
ד.צ. פנקס - היו"ר
א.מ. גניכובסקי
ד"ר מ. סנה
ב. רפפורט
י. רוקח
ש. דיין
ש. כץ
פ. נפתלי
א. הרצפלד

א. קפלן - שר האוצר
ד. הורוביץ - סגל משרד האוצר
י. זגני - משרד האוצר
ה. פורת
ד. שפירד - אפוסטרופוס לרכוש הנטוש - לשעבר
ש. טפיוק - משרד האוצר
ט. אילון - מזכיר ועדת הכספים

היו"ר ד.צ. פנקס:
רבותי, אני שמח שאנו יכולים לקיים ישיבה בירו-
שלים, ושלא היה צורך להסריח את החברים לתל-
אביב. אני מקווה שזאת תהיה הישיבה שלפני האחרונה, אלא שזה תלוי בחברים,
לעשותה לאחרונה. אם לא נצטרך את החומר היום נצטרך לקיים ישיבה נוספת
ביום השני הבא. אני מבקש את החברים להביא בחשבון שביום שתקיים ישיבת
סליאת הכנסת, תהיה עוד ישיבה, בקשר לסדר היום. הטעיף החשוב ביותר הוא,
המוספת המיוחדת בתקציב לחדשים אפריל - ספט. 1951. שר האוצר הודיע, שער
ה-1 ליולי שמרו על התקציב הקודם, אבל עכשיו, עם לחץ המשרדים, כבר נתנו
ספרעות לפי התקציב שהוצע במסגרת הכללית של הטכונים שעומדים לרשות החלו-
קה.

ישנה לפנינו בקשה אחת של מר שפירד, שהיה בזמנו
האפוסטרופוס על נכסי בפקדים. הוא בקש רשות להופיע בפני הועדה ולהרצות
את דבריו. אני מציע לוועדה להסכים לכך שיגיד את דברו. אין זאת אומרת
שעלינו לדון בענין סיד, אבל אני חושב שכדאי לשמוע אותו היום.

(כניסת מר ד. שפירד)

מרתה לוועדה את בקשתך, מר שפירד, להרצות בפניה
על הענינים הנוגעים לשכון אשר סודר באפון תל-אביב. מבקש רק לקצר,
הואיל ושולחננו מלא וגדוש.

ד. שפירד:
מעשה את זאת בקצור, ונדמה לי שלא אחרוג מהענין.
אני בקשתי את ההזדמנות הזאת, ואני שמח שזה נתן
לי, ומודה על-כך. להפך, התפלאתי שעד כה לא נקראתי ע"י שום סוטר ממסל-
תי רשמי, על מנת לענות לשאלות, כי נדמה לי שאם יש מישהו שרוצה להציג
לי שאלות, אז היה צריך לפנות אלי. הדרך הפורמלית, שיושבים לשולחן רק עם
עובדי המסלה בשדות פעיל, נדמה לי שהיא קצת פגומה, והיה צריך לעבור על
זה, ולהזמין את האיש.

אגיד מילים אחדות על אופן התבצע של הענין הזה.
הראשון שהתחיל לטפל בחלקות בטכניקה הזאת היה מזכיר משרד החוץ, שבקש חלקה
בשביל שר החוץ. השטח הוקצב לאחר מו"מ, ולאחר קשיים שונים, אבל הענין
לא בוצע ולא הוצא לפועל. היה רציון בשעתו להקיים שכונה מיוחדת בשביל
עובדי המסלה, ואולי גם בשביל שרי המדינה, וכך הדברים התגלגלו במקרה
לאיש אחד שהיה במצב, שלא היה לו איפה לישון בתל-אביב. לחצו עלי בקשר

להקצבת חלקה לד"ר ברגמן.

באותו הזמן התחילה להתברר קבוצה, שאז היתה בהנהלת הגב' אריאן, מזכירת שר האוצר. היא ארגנה מספר של עובדי הממשלה, גב' אבן-טוב, סר שרף, סר הורוביץ, סר זנגי, סר ארזי, והדבר הובא בפני קודם בעל-פה. שוחחתי על העניין עם שר האוצר, והוא בעצמו, לאחר שידע על המ"ס בקשר לחלקת שר החוץ ולחלקת סר ברגמן, דרש ממני שאטיים את העניין. העניין הופיע לפני באופן רשמי, בטבת חתום ע"י סר הורוביץ וסר זנגי, שבקשו בשם קבוצת עובדי הממשלה, חלקה מסויימת, לאחר שהם התענינו בקשר לתכנון במקום. אני בקבוצה הזאת לא הייתי. הצטרפתי אליה לאחר שהקבוצה היתה לעובדה, כלומר, לאחר שהוחלט באופן ברור על מטרת השטח, ולאחר שהתחיל להתברר שישוב יותר סגור של הקבוצה היתה זקוקה לה, והיא התחילה להוסיף מספר חברים, בשביל 26 המגורשים על שטח של 13 דונם וחצי.

היו"ר ד.צ. פנקס: אולי תוכל לציין את התאריך, מתי הצטרפת לקבוצה?

ד. שפירא: מצאתי את המכתב טראסית נובמבר 1949. אילו היה לי יומן עבודתי שהשתכשתי בו במשך האפוסטרופוס, אולי הייתי טועה את התאריך המדוייק. המקרים שעליהם דברתי היו מקרים ראשונים, ועדיין לא היו לי מעריכים. סר קולמן הופיע בפני יחד עם סר אריה רדי, זהו שמו החדש של סר אריה ברמן, מזכיר שר החוץ, בקשר לחלקה לשר החוץ. הואיל ושאלת ההערכות היתה שאלה רצינית מאד, היה דייון מסויד עם ללכת בדרך של הערכה ע"י המעריך הרשמי או לקבוע לעניין זה מעריכים סיועדים. אינני רוצה להכנס לפרשה זו שהיתה חשובה מאד וטורית מאד, ועוד לא קבלה את פתרונה, אולם הואיל ואני אפטר היה להסתמך באופן מעשי בשרות של מעריך הממשלה, פשוט מפני שהוא טרם לקבל עבודה נוספת עד שלא יוסיפו לו מספר פקידים, החלטנו - אם אני אומר החלטנו, פרושו שר האוצר יחד מתי בשיחה - שנכנס לקבל שגיה שלושה מעריכים. זה היה לא רק במחשבה, אלא גם בשיחה. כאשר הזכרנו את סר קולמן עשינו את זאת משלושה טעמים: א. הוא ידוע כמעריך של מוסד צבורי גדול - עיריית תל-אביב. ב. ידענו שהוא אחד המעריכים המכירים באופן יסודי את תל-אביב וטובייתה מבחינת מחירי הקרקע. ג. גם מפני זאת, כי דברנו על-כך, שהוא אינו שתייך לספלה מסויימת, גי-אם לספלה מסויימת אחרת.

שר האוצר א. ספולו: הגורם האחרון לא היה גורם אצלי.

ד. שפירא: אני רוצה להגיד, ואני אומר עכשיו את דברי אני, כי דברנו אז על שלושה אנשים, שניים מתל-אביב ואחד מחיפה, השני מתל-אביב היה צריך להיות אליעזר לויין, ואמרנו שאין אנו רוצים איש שיהיה חשש שהוא מעריך שלא כשורה. אני מבין שזה לא בנוח להגיד את זאת כשסביאית את זה לברור כזה, אבל אני אומר את זאת בכוונה, כי בעניין זה יש דעות שונות. יצאתי עם סר קולמן לשטח, והוא קבע את מחירו על-יסוד המעריכים האחרונים שהיו ברשותו ובידיעתו. ברצוני להגיד, שאינני יודע מדוע הוא לא מסר את זה תיכף בכתב, כי קראתי בעתון שבקר הפדינה עמד על כך, אינני יכול להזכר מה היתה הטיבה לכך, אבל אני יכול להניח, שזה היה מפני שהוא עמד אז לתת לי תשובה אם הוא מסכים לקבל את העבודה כאיש פנימי שעושה את הסדורים. כעבור כמה חודשים, לא כל קשר לאיזה ברור, זה היה ביוני, עמדנו למסור חלקה אחרת לעובדים אחרים. אח"כ חלקה אחת לתזמורת הישראלית, בקשרו הערכות בעניין זה, א) הערכה על חלקתו של ד"ר ברגמן - ובה בקשרו שהמעריך יקח בחשבון את המחירים של אוקטובר, בשנה שעברה, וב) את החלקה של התזמורת הישראלית, שהם קבלו בדצמבר 1949, וגם כאן החלטנו שהמחירים יהיו המחירים של אותו זמן. ישנם מכתבים, בהם כתוב שהמעריך מעריך גם את חלקתו של ד"ר ברגמן וגם את חלקת התזמורת הישראלית, לפי מחירי 1949, ושם כתוב במרוש המחיר שהוא קבע בשעתו על החלקה הזאת.

אני רוצה לקחת כהן את עניין עיריית-תל-אביב, בדצמבר אותה שנה, סנתה אלינו עיריית תל-אביב, ובקשה הפקעה של אותה החלקה לאותה המטרה, לשכון פקידים העירייה, לפי חצי דונם למשפחה. על

זה נהל מו"ס מר רוקח, ויש על זה חליפת הכתבים.

ד. אורוביץ: מה היה השטח הכללי לעובדי עיריית תל-אביב?

ד. שפירא: זה היה 30 וכמה דונם. על שטח זה עיריית

תל-אביב בקשה הפקעה. עניתי על כך, שאם יש להטכיים להפקעה בשביל מוסדות צבוריים, אין להטכיים להפקעה בשביל פקידי העירייה. פקידי עיריית תל-אביב זכאים למו"ס ולרייזר כמו פקידי של הממשלה, והואיל ועל השטח הזה יש כבר מו"ס מוקדם, ויש כבר הסדר על חלק מסויים עם פקידי הממשלה, העירייה תוכל לנהל מו"ס לפי אותם התנאים. אני מדגיש, באותם התנאים, כי לא מצאתי עכשיו את המכתב, אבל ישנו מכתב המודיע לעיריית תל-אביב על מחיר הקרקע, וזה היה כמה חדשים אחרי זה, שהמחיר נקבע ל-3000 לירות. ברצוני להגיד שגם פקידי הממשלה, חברי הקבוצה הפיוחת הזאת, וגם פקידי העירייה, דברו איתי על כך שהושבים את המחיר ליקר מאד. ישנן תעודות, שבאותם החדשים הועברו בטאבו קרקעות במחירים יותר זולים. אנכי אמרתי, שהואיל ואלה הם פקידי צבור, אינני רוצה להכנס איתם למו"ס על המחיר, שיהיה כפי שקבע המעריך. אלו היה מוסד צבורי מקבל את הקרקע, אין כל ספק שהיה מקבל הנחה, כמ המחיר לא היה גמון כלל.

עכשיו מילים אחדות לענין כניסתי לקבוצה:

אני חושב שלפחות כשלושה חדשים לא הייתי נוגע בדבר כלל. טפלתי בענין לגופו, כמו בכל העניינים שטפלתי, ללא כל קשר אישי. לאחר זה פנו אלי - לא אני פניתי לקבוצה, ואני מבקש את האברים להאמין לי - ולא עניתי בחיוב לפניות הראשונות אלי, מאותו הנמוק. אבל לאחר שעוד פעם אמרו לי, "מבחינה זאת יש לך את אותה הזכות לדירה", ואני באמת סודה לשר האוצר, ששמעתינו אמר את זאת לקבוצת עתונאים, הצטרפתי לקבוצה בעובדה. כאן נסטר לי שאחד מחברי הועדה אמר שלגבי השאר הוא מוכן לקבל שהם כשרים וטחורים, אבל האיש שטפל בענין, לו אמר להנות מסבו, והוא גם השתמש בדוגמה, מה היה אם מר הורוביץ היה מקבל הלוואה מהאוצר; אינני יודע מה מר הורוביץ היה עושה, אבל אני גם לא יודע אם מבחינה חוקית היה אמור לו לקבל הלוואה שפקידי ממשלה אחריים כן מקבלים, מפני שהוא מנהל משרד האוצר והאשר להגיד שהוא נוגע בדבר. אני חושב שאין כל יסוד לדון בענין זה, כאילו שהיתה לי נגיעה לענין, בזמן שדנו בזה.

עמה הערות בנוגע לחוזה: עכבתי את חתימת

החוזה, אם כי מר זבגי המציא לי נוסח של חוזה, עד דצמ. 1949, ואח"כ נתתי הוראה, שמצאתי בכתב-יד, לעכב את סדור החוזה עד שהכנסת תדון על כך, על טגת שבוכל להתאים את החוזה לפי זה. משום כך החוזה גחתם רק ביוני 1950, באותו הנוסח של החוזים הרגילים, כל-אחד יכול להעיר כאן הרבה הערות, וגם העירו בזמנו, אבל זה היה החוזה היחידל האפשרי מבחינה חוקית, והיה "דרפט" מוסכם עם שר האוצר. לא לקחתי לעצמי זכות לקבוע מי יהיו המשתכנים. אני רק יכול להגיד שבשעתו ד"ר בוכוייץ טפל בענין זה, והגב" אריאן עטדה אתו במגע קבוע. בתור אפוסטרופוס לא לקחתי לעצמי את הזכות הזאת, ולא קבעתי מי יהיו המשתכנים. ושימת המשתכנים החלפה קצת אח"כ, בקשר עם יציאתם של מספר עובדים לירושלים. אבל גם כאשר אנשים יצאו לירושלים, לא כולט וותרו על זכותם לשכון זה. ישנם עד היום עוד מספר מהעובדים אשר קשורים בשכון. מר שרף וותר על זכותו, במכתב רק מיוני 1950, הואיל והוא לא ידע מה יהיה.

על יסוד זה שיצאו כמה אנשים, הקבוצה

החליטה להכניס מספר אברים חדשים. שנים שלושה טאלה אינם עובדי ממשלה, כמו מר לבון, שאז לא היה עובד המדינה, וכמו מר גמיר, שאז הפסיק להיות עובד מדינה.

מילים אחדות עתה, בקשר למטירת הקרקע לקק"ל.

התקבל הרושם שהאילו המו"ס עם הקק"ל התחיל בקשר עם הדייוונים באבור בענין זה. ברצוני להגיד שהדייוונים עם הקק"ל התחילו לפחות ביוני או יולי, לפני שעזבתי את העבודה, ובקשתי אז את מר לבון, שהתחיל לטפל בענין הזה, להכנס במו"ס על העברת החלקות לקק"ל. לפני שלושה או ארבעה

חדשים בגמר המו"ס עם הקק"ל בחייוב.

אני גמרתי את החלק העובדתי, ותרו לי בעת שתיים שלוש

הערות:-

הפרטומים שהופיעו בעתונות, אנלי היה בכוונתם להטיל אל וכתם. זו היתה תקופת בחירות, ובערב בחירות, דברים האטורים בכל ימות השנה, סותרים. עשו מה שעשו, והכניסו לתוך הקמפניה הזאת של בחירות גם עובדי צבור ומוסדות צבור, סוכנות וממשלה, והניחו אותם על השולחן, כמטרה לבחירות. אבל אם לעתונות - אי אפשר לסלוח, הן לסלוח אי אפשר, אפשר לתת הכנה בענין זה, אינני מבין כיצד יכול היה לקרות, שמבקר המדינה הגיש לעתונות דו"ח ביניים, עם רמזים לא כל כך פשוטים, בו בזמן שידע כי זה יביע לעתונות יומיים לפני הבחירות. אני עכשיו מזרח במדינה, ולא חלים עלי חובות של פקיד מדינה. ידעתי את הדבר הזה גם קודם, ויכולתי לדבר עם מבקר המדינה באופן אישי, ואמרתי לו, שלא תל פעולה ע"י משרדו בעשית רק מטעמי בקורת ולטהרת הענין. יש בהסתדרות מוסד לבקורת, ונדמה לי שבמשך שנים, כל הגופים, ובהסתדרות יש לא מעט נגודים, ידעו להקשיב לדעתו, ולהאמין שמעשיו בעשים בטוהר. אני מצטער להודיע, שאין לי אסון, שבמשרד מבקר המדינה בעשים הדברים על טהרת הענין והתפקיד.

נדמה לי שסותר לי להשתמש בזכותי האישית. יש זכות בארץ לעולה חדש לא פחות מלוחם, אבל בכל זאת, זכויות של ותיק אינן לעולה. אני בכל אופן כ-30 שנה בארץ, כפועל, כעובד צבור, כעובד במוסדות צבור, כשליח של תנועה, ונדמה לי שסותר לי להגיד, שלאחר כל מה שהוטל עלי במשך החודשים האלה, אני מרגיש, שאני חייב להגיד את הסילינג האלה שאני אומר: אני מרגיש הרגשה של עלבון קשה ותרעומת על אופן הטיפול בענין הזה בממשלה, בכל השלבים שהענין הזה הגיע אליו. עבדתי שנתיים בממשלה, בתפקיד שיתכן שאילו הייתי יודע מה יהיה הקושי שנפל בגורלי, לא הייתי טעין לקבל אותו על עצמי, אפילו מטעמים של וקשיים, וגם מטעמים אגואיסטיים לא הייתי עושה את זאת. נשאתי בתפקיד הזה שנתיים וחדש, ונדמה לי שיש לי הזכות להגיד את זאת בפני ועדת הכספים, ששרתה את המדינה ואת התפקיד הזה באמונה שלמה, ללא פגם כל שהוא וללא בטיה אישית כל שהיא, ולא בהנתי באופן אישי. מהתפקיד הזה קניתי לג מעט מאד ידידים והרבה מאדי מתנגדים. ואני אומר הרבה מאד מתנגדים, לא מפני שהיו מחולקים בדעות אתי, אלא מפני שלצדדי הרב, ראו את הרכוש הזה כהפקר, וראיתי בתפקידי, שבשם הממשלה עלי לעמוד בפני הרוח הזאת. יתכן שלא מעט מההתקפות האישיות עלי, יש לזקוף לאותו דבר, שלא פעם לא ספקתי את הרצונות והדרישות ואת הגישה הזאת לרכוש הזה. לא הייתי יודע כפזרן של הרכוש, אלא קמפתי את ידי מתביעות שונות, ואלו בענין אישי עשיתי את המפך, הייתי חייב כל סתות בית דין. אבל לפני שטישהו נדק את הענין הזה ונסה להוכיח שהתנהגתי לי איזו נטיה אישית, ושעסקתי בענין הזה מתוך רצון של הנאה אישית, הטפול בזה כבר היה כאילו האשמה הוכחה. לא חכיתי לשבחים, ידעתי ואני יודע את סלמי אי-ההבנות שנוצר בקשר לתפקיד הזה. אבל אם לא לשבחים, הייתי רשאי לצפות לטפול אחר בממשלה, בענין שחושבים אותו לענין אישי בגד עובדי ממשלה, ובמיוחד בגדי. בחודשים האחרונים אני חל בהרגשה של גזיר טורעל ומתניק, שלעתים אני מרגיש שקשה לי להיות הענין לכשעצמו, כרכוש פרטי אינו מענין יותר את רוב אנשי הקבוצה, מכל מקום אותי באופן פרטי, כי אין לי רכוש בארץ, ולא היה לי שום דבר בארץ מלבד מעט המטלטלים שלי. אבל אם לא נסתלקתי, נדרשתי להסתלק וטרבתי - טרבתי עד היום, כי אמרתי שהסתלקות פרוטה כאילו אשור להשמצת הזדון, ומוסר ממשלתי חייב להחליט לענין גופו, ומישהו צריך לקחת על עצמו את האומץ המוטרי והצבורי להגיד טוב או רע, האנשים שהורים או מושחתים. אני משום כך טרבתי עד היום לעזוב.

אני מבקש מהועדה, ואני פונה באופן אישי בפניה עמוקה, שבענין הזה לא יעשו חשבונות כפי שאולי בכל ענין אחר סותר או הכרחי. בענין זה לא הכניסו את שאלת הממשלה, אלא הכניסו ענין של אנשים אשר עברם ועתידם תלוי בזה מה שתחליטו, ואני מבקש שועדת הכספים תוציא את המסקנות לאור בדיקת העניינים ובהתחשב עם המסיבות של התקופה שחייבו בה בטפס, ואוקס. בימים הללו.

היו"ר ד.צ. פונקס: אני מבין שישנם אנשים אשר יש להם שאלות. אבל ברצוני לומר, כיו"ר הועדה הזאת, שלדעתי לא לשם זה קבלו את שפירא את האפשרות להרצות על העניינים כפי שהוא רואה אותם, לא לשם מסירת הדברים שמבקר המדינה לא עושה את עבודתו מטעמים ענייניים. אני בענתי לבקשתו שפירא להרצות לפני הועדה, הוסיף וזו גם היתה בקשתו של האוצר, ובכל עובדה שהוא יכול היה להוכיחה, ושתוארה אחרת ע"י מבקר המדינה, היתה לו הרשות להשתמש. אבל לפרש את הכוונות של מבקר המדינה רשאי אצרה חופשי, בעתונות או באסיפות, אבל לא איש שבא להצדיק את מעשיו. פגשונו במגבון של משרדים שונים, שאיננו הולט יחסים של משרדים מסלתיים. מבקר המדינה זאת היא הכנסת.

שר האוצר א. קפלון: שליח הכנסת.

היו"ר ד.צ. פונקס: שליח הכנסת. לשר האוצר, ולחברי הכנסת יש בודאי זכות להעריך את פעולות מבקר המדינה, אבל אני נפגעתי מהערכותו של שפירא. אני מציע עכשיו לשאול שאלות.

ב. רפפור: אנו יושבים בוועדה הזאת קרוב לשלוש שנים, והיו לנו עניינים קשים בה. בעבודתי בכנסת ובוועדה זאת אף פעם לא נצטרפתי לבקורת המטילה דופי באנשים, וכשנפתרטה בעתונות ההודעה בענין 13 וחצי דונם קרקע, שאלתי שאלה, שאני מקוה שהיא רשומה בפרטינל, ואמרתי אלף אלפי הזהרות, אם אומר דברים שאין להם שחר. אם אין להם שחר, אז אין להם שחר, אבל אנו חייבים לדון בענין סבחינה צבורית, גם אם זה ביטוי בחירות, אם כי אני לא עסקתי בזה כבענין בחירות. אי אפשר גם להאשים את העתון שמיצג את סילגת הפועלים המאוחדת, שלא היה זהיר מאד בענין זה. אני רוצה לדבר לגופו של הענין, ולהגיד שיכול להיות שיש יחסים שרבים לעניינים כאלה. אני חוד האנשים בארץ שמאד מקפיד בהם, מקפיד גם שלא להשמיץ; אני לא משמיץ ולא מטיל דופי, אבל בעניינים צבוריים הייתי רוצה שיתברר מה האמת. אני לא רוצה לחזות דעה בענין מבקר המדינה. אבל לא כל כך מרוצה מהחומר שטטר מבקר המדינה, כשם שלא הייתי מרוצה מהודעתו של האוצר. אבל כאן הייתי רוצה שיתברר מה האמת בעובדות, ושלמה דיון צבורי, משקי, מצפוני, השומר על היגיינה צבורית. כאשר בוועדת הכנסת אני רוצה לטאול, אם לא לפלא הדבר של 13 וחצי דונם, בצפון תל-אביב, שבסביבה זו היה אפשר ליטב טמה משפחות, במסרו ל-26 משפחות? אין גשום אופן לקפח זכות פקיד המסלה יותר מאשר איש אחר, אבל האם אפשר להגיד לי שעל 13 וחצי דונם אפשר ליטב רק 26 משפחות? אני אומר - לא! שם צריך לבנות בית של חמש קומות. יש הרבה קרקע בתל-אביב, ויש גם אדמת קק"ל שנמסרה בתל-אביב לשכון עממי, ושם יש בתים של חמש קומות. לא חשוב שהשטח הזה הוא קטן. זאת היא שאלה גדולה בשבילי. אני שואל, כיצד שר האוצר אשר דבר כזה? איך האפוסטרופוס הסכים לזה? אי אפשר לתת לי תשובה - זאת היא עובדה.

ועכשיו, שאלה שניה: אני לא יודע גם עכשיו, כיצד מעריכים קרקעות. אני לא בעל מקצוע. אבל יש לי חזוניהם ואני שומע כמה עולה קרקע, איך נרשמו לשכונות. וזה עורר בי תמיהה. וזה אני רוצה שיבדור בצורה עניינית. זכותו של שר האוצר ושר שפירא ושר זגני אינה פחותה מזכותו של כל אדם לקבל דירה, אבל אם יש ברשימה הזאת אנשים - אינני קובע שום דבר, אני פשוט רוצה לדעת - שיש להם דירה, אז אני שואל, כיצד זה יתכן? אם זה לא נכון, אני מבקש סליחה ומחילה על מה שאני אומר, אבל אם זה נכון, אני רוצה לקבל תשובה. או שיש אנשים שיש להם דירה, או שיש אנשים כאלה שהיו להם טיבות מיוחדות לקבל דירה אחרת, את זאת אני מבקש לדעת.

כ"כ אני רוצה לשאול, מי מרכיב רשימת משתכנים בארץ? מי מחליט על זה. נאמר "הקבוצה החליטה לצרף אנשים". האם אלה קבלו מובטפול? כל הכבוד לכל אדם ברשימה הזאת. אבל אני רוצה להגיד, שיש הבדל בין חטא לאדם פרטי, ובין תפישה של היגיינה צבורית לאדם צבורי. לאדם צבורי יש חובות ויש בטל גדול מאד ויש הבדל בינו לבין אדם אחר. אני רוצה להגיד לשר שפירא, ואני מכיר אותו באופן אישי - כל הכבוד לו, שלזכות קיימו וקייום משפחתו בארץ אין כל צל של ספק. אף על פי כן אני אומר, שאפוסטרופוס על רכוש מדינה של 80 מליון לירות, ושעמד בפני התקפות היה צריך להיות טעל הכל. אני הייתי אומר, אני

לנכון, לקבל דעות משר האוצר, כי למרות שאתה האפוטרופוס בחוזה לא ברור שאתה משתתף בחוזה הזה, האם לא מצאת לנכון לקבל משר האוצר אמור בכתב, שאתה יכול לעשות את זאת? מדובר על עצמי - אם אני מבקש מבנק המזרחי הלואה, אני אוכל לקחת את זאת ממנהל של איזה טביף, והוא כמובן יתן לי, אבל לא מעשה את זה לפני שלא אגיש את העניין לוועד המנהל. ובענין זה, עוד מדובר על רכוש המדינה. האם לא מצאת לנכון להבטיח את עצמך? אני מודה שכל האחריות בכל העניין הזה על שר האוצר. אלה הן השאלות.

עכשיו בנוגע להערכה. בחוזה כתוב שתעשה הערכה. האם נכון שמבקר המדינה מציין שאין הערכה זמן ההערכה, כי אם כחצי שנה אחרי חתימת החוזה כתב מר קולמן, שהוא בקר במקום בטוף 1949, יחד עם המסתכנים ועם האפוטרופוס מר נציגו, ושם נשאל מה ערך האדמה, ושם גם הביע את דעתו, ואת חוות הדעת הזאת הוא אשר בטוף 1950, על דבר שטיין לטוף 1949? האם אתה חושב שזה הטפיח בתור אטמכתא חוקית לקביעת הערך?

ועוד שאלה, לשר האוצר עכשיו: שר האוצר הודיע במסיבת עיתונאים, וגם מצאתי אטמכתא מה-18.12.50, להפסיק כל פעולה בקשר לאדמה הזאת. האם הוא אמר כן הטכנים לפעולה שנעשתה בהסכמת האפוטרופוס, שאדמה זו תועבר לקק"ל מ"י דשות הפתוח? האם הוא שנה את הוראתו, כי אם הוא בטוף דצמ. 1950 נתן הוראה שלא תעשה כל פעולה, ובאפריל 1951 מחליטה דשות הפתוח להעביר את האדמה הזאת לקק"ל, על מנת להעמידה לרשות המסתכנים, יש להביא את זאת, וגם זהו ענין שעליו עומד מבקר המדינה.

ש. דיין:

- א. בני חושב כמו מר רוקח, שלא לדון בשאלה הזאת, אבל ברצוני לשאול את מר שפירד:
- ב. הוא אמר כאן ששפלו בשאלה הזאת כאילו האשמה הוכחה. מי שפלו אינני חושב שזה ועדת הכספים. הוא מאשים את מישהו שדנו בזה לחובה. תגיד בבקשה מי? אני בכל אופן מסיר סאתנו את האשמה. היו איזה הערות, אבל לא דנו.
- ג. האם היו עוד קבוצות מסתכנים בזמן עבודתך? כמה אדמה הם קבלו, ומה היו המחירים? את זאת אני שואל על מנת שנדע אם הייתה הפליה לטובה.
- ד. האם זה עובדה שהאדמה נמסרה לקק"ל.
- ה. כאן מדובר על צפיפות, האם יסנו איזה חוק המחייב לשבת אחד על השני?

א. בהיר:

בראשית הישיבה ראיתי להציע שועדת הכספים תדון בזה פעם אחת, כשיהיה דו"ח סופי של מבקר המדינה. בינתיים התחיל הברוד, ואיני יודע מה יהיה בטוף הענין. הבעיה שעוסדת לפנינו עכשיו אינה בעיה של 13 דונם וחצי, אלא של 150 דונם בערך, שחולקה ע"י פרצלציה למגרשים של חצי דונם בערך. ברצוני לשאול כמה אדמה נמסרה הייתה ברשות האפוטרופוס בצפון תל-אביב? כיצד היא חולקה ולמי היא נמסרה?

י. רוקח:

ברצוני לשאול אם ידוע על הסכת הוראשון שכתבתי בתור ראש עיריית תל-אביב, ובקשתי את הקרקע לקבוצת פקידים שהממשלה הפקיעה בשבילם את הקרקע בצפון תל-אביב, למטרה אחרת? מה שאני עשיתי, זה קודם כל הסלצה. אני לא אפוטרופוס. אני מפליץ גם על אסירי קבוצת קניה ופקידי טפא"י. אבל האם ידוע שהתחלתי לשלל בזה לאחר שהממשלה הפקיע קרקע?

הי"ר ד.צ. פונקס:

אני מבקש את חברי הועדה להסתפק בשאלות ישירות למר שפירד שעליהן הם רוצים לקבל ממנו תשובה. יהיה לנו עוד דיין ובו יוכלו להביע את דעתם. אם אין עכשיו יותר אלות, מבקש את מר שפירד לענות.

ד. שפירד:

לשאלות שבשאלתי: הצפיפות האפשרית במקום הזה. בזמן שהשטח הוערך ובמסד, היתה 15% בשתי קומות. זהו החוק העירוני לגבי השטח הזה. כלומר, אם אדם טקבל 500 מטר הוא יכול לבנות 15% בכל קומה, ושתי קומות. הוא יכול, ז.א., לבנות 75 מ' למטה ו 75 מ' למעלה. האזור הזה הוא טרח' הסוללים מזרחת. טערבה, אפשר לבנות 3 קומות, ו-25%. ההערכה נעשתה בהתאם לכך, וכך נאמר במכתב של מר קולמן.

היינו ד.צ. פסקט: האט אמת מוכן לאשר את העובדה, שהמכתב של מר קולמן נכתב בסוף 1950 על עבודה שנעשתה ב-1949, ושלגבי שנכתב המכתב הוגדל שטח הבנייה מ%15 ל%25?

ד. שפירר:

חשבתי למסור על הענין הזה במשפט השני. הקבוצה ניהלה מו"מ עם העירייה. בקשר לקבוצה מקובל בכל עירייה ובכל רשות מקומית, ואני יכול להגיד את זה בתור איש שעוסק בשכון, שנתנות הנחות מסוימות. הוואיל והיו כאן שני מגושים קרטיים שיכלו לשמש ל-20% - 25%, היה מו"מ בין הקבוצה לבין העירייה, והעירייה הסכימה להפטר לקבוצה שגם ירצו לבנות עד 20% אז העירייה תאשר את זאת. זה לא היה לפני ההערכה. זה היה לפחות כחצי שנה אחרי ההערכה. הענין לא הגיע יותר להערכה. ב-1949 בקרתי במקום בעצמי יחד עם המעריך, והמעריך קבע את המחיר לפי מחיר הבניה שהיה באותו המקום, אסרתי אה"כ, ובגבי חייב להבהיר את זאת עוד הפעם - שלא מובן לי מדוע המעריך לא הודיע לנו מיד בכתב את מסקנותיו, כי בדרך כלל הוא היה מעביר לנו אותן כעבור יומיים, או שלושה ימים. אני מניח, כמו שאסרתי קודם, שזה סמינג שהוא עגול מצלנו עד אז לפי "חתיכה", ואז התחיל מו"מ שיעבור מצלנו כעובד קבוע. אבל עובדה היא, שהמעריך, בלי כל קשר לאיזה מוסד שהוא ובלי כל קשר למבקר הסדיגה, העביר לנו את המסמך הראשון על ההערכה זאת, לא מסוף דצמ. 1950, אלא לפי מכתב שאני מצאתי, מה-6.8.50. זה היה בתשובה למכתבי, מיוני או יולי, להעריך שני מוביסקטים, השטח שהיה צריך להסדר בשטח של 25%, ושם הסגדש של ד"ר ברגסן, ובקשתו להעריך את זה לפי אוקטובר 1949, כי אז זה נמסר לו. האוביסקט השני היה השטח שבביל התזמורת הטילהרמונית, שאף לגבי שטח זה בקשת הערכה לפי אותה התקופה. ישנו מכתב של מר קולמן המסתמך על ההערכה מאותה התקופה. כל ועדה תרמה את המסמכים.

אני חייב להקדים עתה את השאלה השלישית, כי לפי הסדר היא סתאית עכשיו יותר, מי מרכיב את הרשימה, אני לא מאסער עכשיו שלא הטיל על האפוסטרופוס גם את התפקיד הזה. אבל כעובדה, האפוסטרופוס מסר קרקע, ולא קבע בענין הזה שום עמדה. החוזה שאושר היה חוזה סטנדרטי, ולא הפיל כל שאלה הנוגעת לענין הזה. את זה אני יכול לענות, כמי שהיה אפוסטרופוס.

ד"ר ט. טאה:

לו הייתה באה קבוצה ומבקשת את הקרקע בצפון תל-אביב, האם היית נותן להם את הקרקע? אני מבין שאתה לא קובע את ההרכב האישי, אבל לא יכולים לבוא סתם אנשים ולבקש קרקע.

ד. שפירר:

אפשר כמובן לקבוע הלכות ולהגיד הנחות. אני מדבר על סדורים מיוחדים. בשאלתי עוד שאלה שאני חייב לענות עליה. שאלו אותי למי עוד מסרו קרקע באותו הזמן. הייתה קבוצה אחרת, וגם כאן לא בדקנו, חברה לשכון עמטי, שפנתה אלינו בענין השלמת שכונ לעובדי קופת חולים. לא בדקתי אם יש להם קרקע או לא, ומסרתי להם 8 - 7 דונם. יש הבדל בין שכונ זה לבין השכון של חברת השכון ההסתדרותית. אבל זה היה באותו הזמן. לצבי לובי-ניקר, יש בתוך השטח הזה של 13 וחצי דונם כשלושת רבעי דונם, והוא נותר על זאת מפני שרצו להשלים פה את ה-13 וחצי דונם, וגם הוא ידע על ההערכה בשעה שעשה את זאת. ידענו שיש קבוצה של עובדי מסשלה. ידענו מי מארגן אותה. אני מניח שלו היו באים 13 בעלי בתים מתל-אביב, ודוצים רכוש, היינו נבגשים לענין בצורה אחרת.

עכשיו ברצוני להגיד מילה לא כאפוסטרופוס. כאפוסטרופוס אני לא יודע את סילמן. בהתחלה פנו אלי הורוביץ וזגבי. הורוביץ בשם קבוצת של עובדי מסשלה, ובהלנו מו"מ עם הקבוצה הזאת, ולא נכנסו לבדיקה, למי יש ולמי אין דירה. לגבי שלושה או ארבעת האנשים שלא היו פקידים מסשלה אני רוצה להגיד, שקודם כל האפוסטרופוס לא קבע את הרכב הקבוצה אלא הועד של הקבוצה הזאת. בהתחלה, כאשר היה שם גם הורוביץ וגם זגבי, אבל אחרי כן, כאשר הקבוצה התגבשה היא בחרה ועד, ושם בחרו לא את הורוביץ ולא את זגבי אלא את שרון ואת פרלסטיין ואת פרלמן, והטח חתמו על החוזה. הייתה אז רשימת מועמדים, וישנה גם כיום רשימת מועמדים. ואז פנו כל מני

הקק"ל, ויושב ראש האגודה הרצפאלד, שנהל מו"ס עם הקק"ל. עובדי המרכז החקלאי ידעו על העניין או ע"י אר"ע או ע"י האפוסטרופוס שבא אחרי מלשהו פנה לוועד, כמו שפנה המנהל פרלמן ועוד אחרים, וחברי הוועד הפועל של ההסתדרות, ד"ר ברט ואחרים.

ד"ר ט. ט. ט. : שאלתי לטי מסרת אתה את הקרקע.

ד. שפירא : כפי שאמרתי הפונד היה הורוביץ וזגני, בשם שלוש קבוצות של עובדי המדינה, ולהם הוחלט למסור את הקרקע, זהם קבלו תשובה רשמית על כך. הקבוצה הפטיקה את הטפול לרגל הברורים האלה, ועמדה להתאחד כאגודה שתופית, עם חומרות מסוימות לגבי עניין של רכוש פרטי, אבל זה הופסק לרגל כל הברור הזה. בכל אופן, לא אנו משרדו את הרכב הרשימה, אפשר כיום לתת הוראה שהאפוסטרופוס חייב לעשות את זה, אבל אז לא היתה הוראה כזאת.

ובמהדמות זו אני רוצה להגיד על כניסתו של מר מילמן, מין לי כל קטר אישי לכניסתו של מר מילמן לרשימה, מלבד שהוא ידע על כך מסני, מפני שהוא גיסי. אבל הוא לא פנה אלי.

ועתה הערה בעניין מבקר המדינה. אני מטכילם שאמרתי דבר דציני וחמור, ולא הייתי מומר את זאת אלמלי זה, שספרתי כאן, שבחוקר תפקידי היתה לי תרעומת על פעולת מבקר המדינה והתפקידים הגבוהים שלו. אז בקשתי שיחה עם מבקר המדינה והבאתי בפניו את העניין, וחבעתי שזה יבורר. הבאתי את העובדים האחרונים של המשרד שלנו ושוחחנו על זאת, הוטפתי גם, שכעת אני לא פקיד מסשלה, ואני מודה לעצמי להגיד דבר מה כאזרח המדינה. אמרתי שראיתי את זה כלא נכון לפרסם את הדברים שהוא פרסם שלושה ימים לפני הבחירות, עם דמיון בעניינים מאד דציניים וחמורים. לכן אמרתי שאני לא בטוח אם הדברים בעשים על סהרת הבקורת.

בעניין המסירה לקק"ל, אני יכול להגיד: הקק"ל החליטה לקבל את השטח. היו ד. א. א. א. : זה לא היה הזמון.

ד. שפירא : עכשיו עניין הצפיפות. אני לא ענייני על זה אלא רק על אופן קביעת האחוזים. על השטח הזה יכולים לפי החוק להיות 52 דירות, דירה אחת לסטה ודירה אחת לסעלה. בעובדה כיום, ואני מקש את סליחתו של היו"ר שאני מוכרח להגיד את זה, מבין 26 משתכנים בונים 36 דירות. יש מי שבונה לעצמו ולבתו, יש אחד שבונה לעצמו ולאחיו. לבון בונה לעצמו ולאחוזתו. ברור לי שהיתה זכות לכך, כשקבל את המגרש, לכנות דירה לעצמו ולבני משפחתו, זה היה בהסכם הפנימי של הקבוצה. כשהופיע בפניהם מקרה, שמישהו רצה לקבל את מישהו אחר, שלא מבני משפחתו, סרכו לשטר זאת.

לגבי העכבות אני יכול למסור על הערכה מסמובה חדשים יתנו ממוחר, על שטח שאפשר לבנות בו 25% ו-3 קומות, שהוערך ב-8000 לירות בלבד. וזה הסתמך על המחירים של אותו הזמן. מסרנו 46 דונם למפעל ביד, שהיה על זה משרד האוצר, למרכזי התיירות. על זה היה ורלו, דונם הוערך אז ב-1000 לירות, וזה היה בנובמבר 1949. בצפון חל-היה בדרך כלל לא היתה הרבה אדמה, נדמה לי בטה"כ 100 דונם. חלק אז בטה"כ למוסדות, כך שלשכונ למעשה לא היו יותר מ-60 - 50 דונם. לדברי מר וקט ברצוני להגיד שזאת לא היתה המלצה, אלא עיריית תל-אביב באופן רשמי בקשה הפקעה. העניין הגיע לידי לאחד שהיתה בידי משרד האוצר בקשה רשמית להפקעה. זה לא היה עניין של מו"ס חופשי השגיל עובדים.

את רשימת הקבוצה הסופית צרפו בזמן חתימת החוזה. היא היתה קבוצה שונה, לרגל העברת חלק מהעובדים לירושלים. דרשנו לצרף את זאת כי אז לא היתה עדיין אגודה, על מנת לדעת בשם מי שלושת האנשים חותמים, וזה היה חלק בלתי נפרד לחוזה. אני מצטער שלא הייתי די זהיר, כי לא האמנתי שיכולים לעורר מסביב לעניין הזה שאלות כהר. לערוך הר מסביב לעניין, לדעתי הל כך לא בעל ערך, אולם מר רפפור העניק שבח לטר האוצר, והעמיד עי"כ סמן שאלה. אני מוכן שתמצא איזה צורה שהיא של שבועה, כי אני רוצה לעקור מכס כל טפק בעניין הזה. שר האוצר ידע בנוגע אלי, בנוגע להשתתפותי ברשימה הזאת. יכול להיות שצריך הייתי לקחת משרד בכתב.

קבלתי

אני מצטער שבהנכתי לקבוצה, ואני מצטער/לא הצעה שאני מאשר אותה, כפי שאמר סר פנקס, כי הצעה מוסמכת ע"י רשות מוסמכת ביותר בענין הזה, שר האוצר. ארסה לעצמי סילה אישית: כולנו מכירים את שר האוצר, וחשבת שמשורר מסוג, מבחינה צבדית מתאים ומטפיק. אני מצטער שלא הערכת בכונה את המבקרים.

סר פנקס אמר כי כתוב בחוזה, שבחובה תסודר ההערכה. זהו הנוסח הקבוע, כי אמור לנו להגיד שההערכה היתה יותר גבוהה. לכל חוזר מצורף מכתב טנדורטי קבוע היה מוסכם עם היועץ המשפטי של הממשלה, שכך זה יהיה, על סנת שהאפוסטרופוס לא יעמוד בפני מחירים קבועים מראש. אמור המעריך לא היה בסוף 1950, כי אם באוגוסט 1950.

היו"ר ד.צ. פנקס: שמענו את דבריו של סר שפריר, ועוד גרון על כך. אני רוצה לבקשכם עתה, לאפשר לסר פורת, להביא לאשור את ענין ההנחות בשכ"ד לשוטרים, בדירות בגכסי נפקדים.

ה' פורת: זכור בודאי לחברי הועדה, שבזמנו בתקבלה הוראה, שסכר הדירה לבכסי נפקדים, יהיה גם מכסימלי וגם סינימלי. שלא תהיה רשות לאפוסטרופוס לא להעלות ולא להוריד את שכ"ד באותה ישיבה החליטה ועדת הכספים לקבוע כמה וכמה הנחות, כמו לסוסדות מססלה, לצבא, לארגוני צבויים כגון מוסדות רפואה, ונאמר שם, שבמקרים סיוחדים הועדה תרון אם לתת את ההנחה הנוספת או לא, אחד המקרים האלה הוא שכ"ד המסתלם ע"י שוטרים בשדות פעיל של מסטרת ישראל. עד לקביעת התקנות, היו לשוטרים הנחות. שוטרים מקבליים תוספת סיוחדה לתשלום שכ"ד כי לפי החוק הם צריכים לקבל מקומות מגורים בתוך התחנות, אבל היות וזה בלתי אפשרי, המסטרה משלמת תוספת סיוחדה. בקסת מפקח המסטרה עכסיו היתה שהשוטרים יקבלו הנחה של 35% מהמעריף הקבוע לפי התקנות. בתוך הדיידן שלנו מצאתי את הדרישה הזאת כסופרות, ובסוף הסכמנו על 25%. אני מומר הסכמנו - אבל למעשה הוא עוד לא הטכיים.

היו"ר ד.צ. פנקס: כאן הובאה שאלה, לתת הנחה של 25% מגובה שכ"ד של שוטרים הגרים בבכסי נפקדים. מה שנוגע בכלל לשוטרים, על זה עוד נדבר, אבל כאן עלינו להחליט.

י. רוקח: אני חושב שזו לא שיטה. אתה מפלה עי"כ אנשים שגרים במקרה ברכוש הנטוש מאנשים הגרים בבית פרטי. אני מבין שהממשלה קבעה בשלום הערים, תל-אביב, ירושלים וחיפה, תוספת חלדסית לשכר-דירה, לכולם. כאן נהנים רק השוטרים שבמקרה גרים ברכוש הנטוש.

שר האוצר א. קפלון: הממשלה המנדטורית התחילה לבנות בתים לשוטרים. מספרם מצומצם. ישנו ע"כ חלק הגד בבתיים שהם לא מקבליים תוספת ולא משלמים שכ"ד. עכסיו יש הצעה לתת לאחרים, שלא גרים בבתיים האלה, הנחה. הם לא ישלמו פחות משלום לירות אלא יותר. הם ישלמו בערך ארבע וחצי לירות.

פ. נפתלי: אני רק רוצה לומר, שאם ההצעה הזאת באה אלינו בסעה שאנו דכים על הנחות, אז ללא טפק אנו נתן הנחה לשוטרים.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני מבין שמתאשר מתן ההנחה לשוטרים או לקציני מסטרה, בטעור של 25%.

שר האוצר א. קפלון: (בענין הרצאתו של סר ד. שפריר) אני מבין שגם באופן פורמלי הועדה תצטרך לשוב לדבר הזה, כאשר יתקבל הדו"ח הטומי והמלא של הבקר המדינה. זאת היא, אם כן, שיחה פרלמנטרית. אני רק רוצה להגיד כעת, שאז תהיה לי תלונה קשה מאוד למבקר המדינה, איך הוא מגיש דו"ח זמני. אבל את זה אעשה בנוכחותו ולא בהעדרו. ברגע זה אני רוצה להעיר הערות אחרות, ולענות למספר שאלות.

שאלו הם האדמה במכרה לקק"ל. היא לא נמכרה. רשות הפתוח, גם לפי הצעת הקק"ל וגם לפי הצעת כל המסתכניה או חלק מהם, החליטה או הטכיתה למכור את הקרקע לקק"ל. לפי הנוהג הקבוע כל מכירת קרקע, גם לקק"ל,

צריכה לקבל אגודת של ועדה מיוחדת של שרים, כמדומה של חסימה שרים, ואלה מסורים, אם, ובמיזם תנאים, ולמיזם טרם אפשר יהיה לטכור את הקרקע. הצעד השני נעשה כך, שברגע הזה ישיה רק המלצה. לפי הסדר, השאלה הזאת תעמוד בפני ועדת השרים אם בינתיים לא ישנו את הפרוצדורה, כי הממשלה החליטה שלא שר האוצר יאשר מכירת קרקע, כי אם ועדת שרים רחבה. ברגע זה, אם כן, לא יכולה להעשות כל פעולה, כי נשאר בתוקף המכתב שכתבתי עוד לפני שמבקר המדינה נכנס לענין הזה, זה היה בדצמב, ומבקר המדינה נכנס לענין בינואר - להפסיק בכל פעולה על מנת לדון בענין. אחד מהדברים שטענתי היה שצריכה לפנות לעיריית תל-אביב, ולדרוש את שני חוקי הגבין בשכונות האלה, כי הם שקרה ב-1949, היה טובן אז, אבל אם דנים על כך ב-1951, אזי זה אבטורד לבנות באזור זה 15% או 20%. הינתיים סבבי ישנם בתיים של ארבע קומות, ואלה יהיו כהילו סבורים בתוך הבתיים. אם זה שטח גדול, אפשר להתווכח על כך, אבל אם זה שטח קטן אז מתקבל רגשם מיוחד. באופן חוקי זה לא יכול להעשות ע"י המפוטרופוס ולא ע"י האוצר, אלא צריך להחליט מ"מ על שני חוקי הגבין. גם המכתבים של העיר תל-אביב, בשעת התכנון, לא העריכו שהעיר תפתח בטמפו הזה, ובצורה כזו. אין להאשים כאן, אפילו בשטח, את האנשים שבנו, כי לדעתי בנו בתום לב ומתוך כוונה טובה ורצויה. בינתיים תפתח העיר.

ענה טלה אחת כללית. אלו היו מאשימים את האוצר עם המפוטרופוס או בלי המפוטרופוס שכמה כללים בעבודת האוצר לא טובים - זה היה טובן. היה אפשר לבוא בתביעה, מדוע הממשלה לא בדקה את הרכב הרשימה. אבל פה נאמר שנעשו הפליות זדוניות לטובת כמה אנשים, או מפני שהם פקידים גבוהים בממשלה או מפני שהם חברי מפלגה מסויימת, וע"ז בזבזו בזדון. אין צל של אמת בדברים האלה, וכל אלה שלא ידעו על כך, או ששקרו בענין זה כאשר האשימו - עשו מעשה שלא בסדר. החוזה הוא שיפוטי וההערכה היתה גבוהה. הראתי למר פנקס פס"ד שמעריך לונס ב-2500 לירות, וזה היה שמונה חדשים אח"כ. וכסאיה הדין גרמה על המפה שמגושים בלה היו יותר קרובים לתל-אביב. הבטחתי להמציא לוועדת הכספים את רשימת כל המגורשים.

א.ס.ג. וביכרובסקי: והבתיים.

שר האוצר א. טפלן: בתיים היו מעטים מאוד. בקשתי שיביאו את זה וימציאו לכם את החומר. היו לי וכוונתי סוערים עם העיריית וגם אמרו שהמחיר גבוה מאוד. כעת אמרתי שהמחיר היה נמוך. אני רוצה להרגיש, שעמדנו על כך בכוונה, במקרה זה, שלא לתת שום הנחות לעובדי הממשלה. הנחה יחידה, כמדומה בעוד 15% נתנו לתזמורת הפילהרמונית. התזמורת מאדחת שמה את האזרחים שלה, קוטביאקי ומנצחים אחרים, ומכיון שזה ענין צבורי נתנו להם הנחה. בקשתי את מבקר המדינה שיקח חוזה זה וישווה אותו לחוזה אחר על מנת לראות אם יש הבדל או שנוי לטובה. ואל יאמר, "יש אמרים שטכרו במחירים יותר גבוהים". לא היה נוהג שהממשלה תפקח על הרכב הרשימה, ואני אחראי בעד זה, זה היה עסק הקבוצה, ואני רוצה לומר לכם שהיה גם מ"מ עם חיילים משוחררים, עם קצינים, וקבוצות של פקידות בערים שונות. הענין הזה עיכב הרבה מאוד והפקידים היו מקופחים. אולי זוהי טעות, והיה צריך לבדוק את הרשימות ולראות מי נכנס בהן, אבל אני רוצה להגיד ליו"ר שככה גם התנהגנו כאשר נתנו הלוואות. הן פעם לא התערבתי בענין כיצד הפקידים מתדרים בינם לבין עצמם. אח"כ פקידים עברו לירושלים, ויש מקרים שהתחילו בבנין ולא היה להם כסף לגסור, והם דורשים עתה מתגורר תשלום. אם זכרתי מיגו מטעה אותי צפתלי, רוקח ופנקס היו בוועדה, ואומר לכם את האמת, שממרו כי יש רשימת עובדי המדינה שהם מתארגנים, ומובן הדבר שהם בונים שכונות עם אנשים שבוך להם לגור בשכונותם. לא התענינתי אם האנשים עברו לירושלים או לא עברו. כאשר שפירי נכנס לרשימה הוא קבל את אשרי על כך. וכאן אנו עוברים לענין של טעם. החוזה היה שיפוטי, המחירים לא נקבעו בקשר אתו אלא ע"י המעריך. אני חשבת - האמנתי לאיש, ואני גם כעת מאמין - שלא יכול להיות כאן ענין של "מונקי ביזנס", ואני מכיר את שפירי, ויודע שאין לו בתיים בארץ, וחשבת שאין בדבר כל עוול, על טעם קשה להתווכח - אבל באופן חוקי זה בסדר. במקרה זה ידעתי שהגו ברשימה, במקרים אחרים לא התענינתי. אני מודה שלא את כל שמות הפקידים הכרתי. אינני רוצה פגם בכך שדרון בדיסימה.

א. הרצפלד: אמרו שיש לו בית.

היו"ר ד.צ. פנסט:

לו ידעת שיש לו שכונ, ההיית סטכיים לכך שיכנס לרשימה?

שר האוצר א. ספלן:

לו הייתי בודק כל סקרה ומקרה, והייתי יודע למי יש דירה נאה בבית מסותף, לא הייתי מרשה את כניסתו לרשימה. אבל רבותי, אתם לא יודעים שאני מנהל מלחמה עם פקידים מסמלה, עומדת גם עכשיו השאלה של שכונ עמטי, בניכובסקי ואני, יחד בלחצנו. לא הצלחתי, וכשהצעתי לקבל את הדבר הזה בתור תנאי קבלנו את הדבר. מה שאני רוצה לומר כאן, הוא שלא מצד האפוסטרופוס ולא מצד האוצר היתה כאן הפליה או דבר מה בנגוד לחוק או לנוהג. ברל אמר - היגינה צבורית. עשינו זאת באותה ההיגינה הצבורית המקובלת בסובן הטוב. אם תשאלו אותי אם לשכונ החיילים המסוחררים לא נכנסו אזלי פעם איש מהחוץ, לא אטבע שזה לא כך. מדוע הכניסו כאן אזרחים אני לא ידוע. אבל האם יש לעשות מזה בעיה מתוך 26 ששכנים שלושה היו אזרחים? הרי זו לא היתה טובה שעשו למישהו. אם באותו זמן איש היה הולך לצבי לוביניקר, היה יכול לקבל את השכונ משם. רוקח כתב לי במכתב שהוא חושב שאני הגשחתי את הקרקע, וגם כתב שיסציא לי את רשימת האנשים. הוא כתב שביניהם פקידים שחשוב כי יגורו בקרבת מקום, ומבקש שיעמידו לרשותם את הקרקע. לא התעניתי ברשימה. אפשר לומר שלהבא צריך להתעניין.

אני רוצה להסתפק בזה ולהדגיש רק ארבע נקודות:

- א. הפליה בטחיר לא היתה;
 - ב. לא היתה הפליה בנתינת סטח קרקע בתנאים אחרים כאילו, טאשר לאנשים אחרים. זה לא היה;
 - ג. החוזה טיפוסי לחוזים אחרים;
 - ד. ספריר לא עשה כאן סטה בטכיל עצמו, ולא עשה טום דבר בלי אסור.
- יכול להיות צריך לעשות את הכל בהתב. צריך להתרגל להרבה וברים. ואפשר לומר, "קפלן עשה טעות", והלואי וזו היחידה. אבל זאת לא טעות כל כך חמורה.

אני מסתפק בדברים אלה הואיל ועוד נשוב לעניין.

האם הקבוצה פנתה לקק"ל?

שר האוצר א. ספלן: פנו לקק"ל עוד לפני הסכסוך הזה. אח"כ פנו באופן רשמי, בראשית 1951. איך הקק"ל דנה בזה אני לא יודע. אני רק יודע את סוף הסעשה, לפני כמה שבועות ראיתי את הפרטיכל, שקק"ל הסכימה לקנות את הקרקע, ורשות הפתוח הסכימה לסכור את הקרקע, ופונים למסמלה לאשר את זאת. אבל המסמלה עוד לא אסרה. באופן פורמלי הסגב הוא כזה, סלאנטיים שבלב תמים עשו פעולה, והשקיעו מאות לירות, יש תביעות סוסריות לאוצר, כי לחוזה הזה שחתמו אתם אין אצ כל ערך. החוזה הזה היה רק לסנה אחת ואם הוא לא אוסר אז פג חוקפו.

א. הרצפלד: מה בקשר לכל טאת הדונם. האם הסטח הזה בנוי?

שר האוצר א. ספלן: עד כמה שאני יודע הוקמו רק כמה צריפים; הזכרתי קודם את התזמורת שהקימו על הסטח שלהם טבי צריפים "פרי-טבריקתד". אולי יש עוד אחד או טניים, מאז דצמ. 1950 כל העניין תלוי ועומד.

א. הרצפלד: האם באופן חוקי האוצר חוטטי לגבי הסטח הזה?

שר האוצר א. ספלן: באופן חוקי הוא לגמרי חופטי. באופן סוסרי, אני חושב, שבאיזה תנאים שלא נקבע, יש לתת לאנשים האלה טבזטנו שלטו כסף, זכות קריטה.

י. זגני: אני מבין ששאלה זו תעורר ע"י הדו"ח של סבקר הטדינה. אני רוצה טועדת הכספים תשאל את השאלה שאני שואל, מדוע סבקר הטדינה לא הגיש דו"ח לפני שהעניין פורטם בעתונות. למה היה צריך לסכור דו"ח ביניים. אני קראתי את זאת, ותטלח לי, אבל לדעתי זהו מסמך חסר עניין ותועלת.

ד. הורוביץ:

בקשר לענין הזה ישנם כמה וכמה אנשים שידוע להם על הפעולה הזאת כשנה וחצי, הענין לא נעשה במסתורין. אם ראו בזה תקלה, למה לא העירו את תשומת לב שר האוצר או ועדת הכספים? למה בודע לנו הדבר רק מהעיתונות?

א. בהיר:

הואיל ובהתאם להודעת שר האוצר, כל הבעיה עומדת עכשיו בדייון, אני מבקש שלא יתחילו

בכנייה בטטו הזה

שר האוצר א. ספלן:

הם לא יכולים להתחיל לבנות.

א. בהיר:

לא רק על 13 הדונם, אלא על כל השטחים בצפון תל-אביב, בקשר למו"ט של האוצר ורשות הפתוח על סנוי הדברים, תוך טפירה על זכויות האנשים שברטמו לסכון, וסתוך שלילה של בנין בטעור 15% או 20%, אלא בהתאם לתנאים, לא של 1951 אלא של 1955. אני מתכוון לכך שועדת הכספים תרשום לפנייה, את הודעת שר האוצר שהמטלה טרם החליטה על העברת הקרקע לקק"ל או לאנשים הפרטיים אשר חתמו חוזה עם האפוטרופוס; 2. שהמטלה עומדת בפני טענה של צורת השיכון בטטחים אשר בצפון תל-אביב, ותפנה לעיריית תל-אביב בענין סיבוי חוק בנין ערים במקום זה; 3. שתנתן רק דירה אחת לכל משתכן בבית ששותף; 4. שלא יתחילו בבנין על האדמות הנ"ל לפני החלטות הממשלה.

י. רוסה:

ברצוני להגיד שהטענה היא הרבה יותר מסובכת. ישנם אנשים שהוציאו רשיונות לבנין.

א. בהיר:

טיחכה.

י. רוסה:

זה לא כל כך פשוט. זה בודאי יעניין מאוד את שר האוצר והממשלה, שהוכח כי לאנשים מצבא הקבע, שהמטלה בונה עבורם בנינים בצפון תל-אביב, ישנם בנינים שהעירייה בנתה בשבילם.

הינ"ר ד.צ. פונקס:

הם בונים באסור התקציבים שאשרנו. קבלתי הודעה על איש-שמכר את הדירה שלו ב-10.000 ל"י וקבל דירה ב-5.000 ל"י. המצאתי את הענין לשר הבטחון, ואפציה את זאת גם לשר האוצר.

י. רוסה:

אתם יודעים שהעירייה בנתה את "יד אליהו" בתנאים יוצאים מהכלל טובים, בהלוואה ל-30 שנה, לפי 3% וחצי ריבית.

ד.צ. פונקס:

בנוגע לסיכום, אני חושב שנתפסק באותם הסיכומים שאפשר לקבל היום. אני רוצה לוטר, שקודם כל לא יכולה כוונת הועדה להיות, לגרום נזק בלתי מוצדק לאלה שברטמו לסכון. הועדה יכולה לרשום לפנייה, 1. את הודעת שר האוצר, שלא ידע שהיו בטכון זה אנשים שאינם פקידים ממשלה. 2. שלא נבדקה הטענה, אם המסתכנים היו בעלי שכונים מסלהם, ואם הייתה להם הצדקה להחליף שכונים אלה. אם שר הורוביץ אוטר שיש לו דירה בת שני חדרים, ושהוא, בתוקף תפקידו רוצה שיכון של חמישה חדרים, יש לו הצדקה לכך. אבל לא כך שרון. קראתי בטמו של שרון, מפני שהוא לא עבד במסכורת של מכטיסום 80 ל"י כל חרט בטמד 20 שנה. הוא הרויח כל צה אלפי לירות בתור ארכיטקט חופסי. אם לו נתן שכון, למרות שיש לו, אזי זה עוול קשה. 3. שהיות והדו"ח עדיין לא הושלם, שר האוצר הודיע, שהוא רוצה, לטובת בצול יותר יעיל של הטטח, לבקש סנוי חוקת הבנין, יחד עם ספירת האינטרטים של אנשים בודדים שהסקיעו כספים, וט- האוצר החליט, באיזה שהיא צורה לתת אפשרות של שכון באותם זוטטחים.

ברצוני עוד להעיר לשר הורוביץ, שכאשר פניתי בענין לשר

פורת, הוא אמר לי שהוא מצטער על שנכנס לענין. בחברת שכון אחרת היה מסתדר יותר טוב. אני יכול להביע דעה בסאלת האפוסטרופוס, אבל אני לא בא לדון את מר הרוביץ. סאלתי את מבקר המדינה, והוא אמר לי שיש לו חקירה שאת תוצאותיה הוא יפרסם כאשר תהינה מוכנות.

יש עוד ענין אחד שבקשר אליו פניתי לטר האוצר ולמבקר המדינה. בזה כבר תטפל ועדת הכספים של הכנסת השניה. בענין קביית טרקטורים מהסוכנות במחירים מופרזים, ששלמו 200.000 ל"י, מאיני יודע אם היה מוצדק לשלם. גם הענין הזה עוד לא נגמר.

טר האוצר א. ספלן:

אני מתנגד לדברי יו"ר הועדה. מה שהוא מציע לעשות זהו עוול, לפי דעתי, הוא מציע את הצעותיו לפני שנגמר כל הברור, וקובע שהדבר לא נבדק ע"י טר האוצר. הוא יכול לפרסם שטעם טר האוצר כי בדרך כלל האוצר לא נכנס לבדיקה. זה לא כך, כאילו טרן במקרה הזה הדבר לא נבדק. ושנית, אינני יודע אם הקבוצה בדקה או לא בדקה. אני חושב שכל הסיכום שמציעים לעשות אין לו מקום. יהיה זה בדיוק אותו הדבר שעשה מבקר המדינה, פרסום דו"ח לפני גמר הבדיקה. ושנית אני רוצה להביע את צערי, ואת זה רסאי אני לעשות, על שיו"ר הועדה פנה בענין לטר פורת ופנה למבקר המדינה, ולא מצא לנחוץ לפנות לטר האוצר.

היו"ר ד.צ. פנקס:

רוב הזמן לא היית בארץ.

טר האוצר א. ספלן:

אבל חלק מהזמן היית בארץ. ושנית אני מצטער על כך שיו"ר הועדה לא מצא לנחוץ להודיע שהוא מתעניין בענין הזה, ולא שאל אותי אם יש לי מה לומר. אני רוצה להניע צער כפול, על כך שמבקר המדינה המציא חומר טבלי להמציא גם העתק לטר האוצר, מה שלפי דעתי היה צריך לעשות. הוא שלח לי שני מכתבים, אחד ב-19.1, ואגבירסכתב זה הוא העתק מכתב שנשלח לטר פורת, ואת זאת ברצוני לברר אתו. שנית, הוא כתב לי במרס שהוא קבל את תשובתי ורוצה לבדוק את החוזים. מה-10 למרס ועד ליולי הוא לא הספיק לבדוק את החוזים. יחסים הוגנים וגם חוקים טחיי-בים שם הוא מצא אחרי חדש חדשיים שלא קבל תשובה, לכתוב שקבל מכתב שיו"ר ועדת הכספים, הדורס חומר, ולשאול מה עם התשובה.

אני רוצה להזכיר ענין נוסף, ועל זאת כבר גרון בכנסת השניה. זהו ענין הסוכנות. הוא באמת שאל אותי על פעולות הסוכנות. עניתי שאני יכול להמציא רק הסבר טקבלי בענין זה, ויש להפנות במיוחד את תשומת לב מוסדות הבקורת של הסוכנות, לעובדות שהוא מציינן. לא מצאתי את זה לזכותי, בתור טר האוצר, להכנס למוסדות הבקורת של הסוכנות. אני רואה שנצטרך לדבר גית על זכויות וחובות של הממשלה ושל מבקר המדינה.

פ. נפתלי:

לדעתי אין צורך בסיכום ביניים היום, מפני שלא גמרנו את הדייון, והנסיון הוא שבסיכומי ביניים מטמטמים לדעה בויכוח פוסכי, וזה לא איכפת לי אם לפני או אחרי הבחירות. בענין דו"ח הביניים ברור לי שלא היתה אינדיסקרציה של אחד מחברי הועדה, כי זה הופיע בו ביום בכל העיתונים. מישהו מסר את החומר, רציתי לדעת אם מבקר המדינה או יו"ר הועדה?

היו"ר ד.צ. פנקס:

לא מטרתי. פנו אלי מעתונים טובים, ומטרתי רק שכל חברי ועדת הכספים קבלו את הדו"ח.

פ. נפתלי:

אני מבקש, איפוא, לשאול את מבקר המדינה אם זה נמסר לעתונות ממטרדו. אני חושב שזהו ענין רציני, ולא רואה טום טעם בזה שמסככי שמקבלים חברי הועדה בטרטים לעתונות.

א.ט. גניכובסקי: יש לי הצעה עקרונית:

א. שאין אפשרות שמישהו יקבל מהממשלה שכון, יותר מאשר דירה אחת. איס לא יכול לקבל דירה גם בשביל אחותו או אחיו, וזה צריך להיות עקרון.
ב. שמי שמקבל דירה מוכרח למסור את הדירה הקודמת שלו, אם יש לו דירה כזו, לרשות הממשלה. צדק מר פנקס, ואמר כי יש זכות שלמה לפקיד ממשלה, לבקש בתוקף תפקידו דירה יותר נוחה. אבל עליו למסור את דירתו.

ה. אפרתי:
אני מתפלא על הסיכום של יו"ר הועדה. סר האוצר
סיכם ארבעה דברים. יו"ר הועדה הוציא מהם שתי
מסקנות סליליות ולא את שתי המסקנות החיוביות.

הדבר השני הוא, שנניח שכמה דברים היו לא בסדר, אזי יש לכרוק באיזון
מידה זה היה לא בסדר.

אני מציע ע"כ שלא לפרסם שום סיכום.

ט. כץ:
אלו היינו צריכים לסכם היזום הייתי מוסיף עוד
שניים שלושה טעימים, למה שאמר מר פנקס. אבל אני
בדעה שאין כל אפשרות לבוא לסיכום ביניים. נראה לי שעלינו לחכות עד
שמבקר המדינה יגמור את מלאכתו.

י. רונקה:
אני מצטרף לאותה הדעה.

א. בהיר:
אני מבקש לסכם, כפי שהצעתי עוד קודם לכן.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אנו מחליטים שועדת הכספים תטפל בשאלה זו, לאחר
שנקבל את הדו"ח הטומני של מבקר המדינה.

י. רונקה:
ברצוני להציע, שהממשלה, לפני שהיא בוחנת סכונ,
תכרוק אם המועמד הוא בעל דירה, ואם לא קבל

כבר סכון ממוסדות צבוריים אחרים.

שר האוצר א. ספלן:
אני יכול להבטיח שאודות ברורים, וכ"כ שלא תהיה
כל פעולה של סכון כפול.

היו"ר ד.צ. פנקס:
בסרנו את הדיון הזה.

בסדר היזום היה כתוב שנטפל בדו"ח השנתי של
מבקר המדינה. אנו שלחנו את זאת לחברי הועדה. ברצוני להגיד שאם יש
לכם הצעות לשנויים או הסתייגויות, הייתי רוצה שיביטו את זה. אמנם
הדיון יהיה בכנסת הסנייה, אבל הועדה צריכה להניח את זאת על שולחן
הכנסת.

שר האוצר א. ספלן:
אני רוצה שהטעיף הראשון יהיה דיון בתקציב.

ברצוני לרשום בפרטיבל, ולבקש יפוי-כח של הועדה,
בינתיים לא להפסיק את הפעולה של שטח התוספות, אפשר לתת הקצבות. ספרתי
ליו"ר הועדה, שמהסעד הודיעו לי כי מוכרחים להפסיק את הזנת ילדי המעברות,
כי אמנם ישנה תוספת, אבל אני לא מסלם אותה.

היו"ר ד.צ. פנקס:
אני חושב שהתקציב יהיה הטעיף היחיד.

הישיבה ננעלה בשעה 14.00.